

posebna stroka in odlika. Čudovit je Dominko, tip predvojnega »kulaka«, utelešenje stare svetoš Stefanske konservativnosti; tega vaškega bogataša, ki »ždi na razvalinah dveh domov«, je Kranjec že ob njegovem vstopu na sceno (str. 192) izoblikoval z nekaj krepkimi, kratkimi potezami, s tisto mojstrsko lakoničnostjo, ki ni sicer nič kaj lastna njegovim karakterizacijam.

Krivično bi bilo slednjič zamolčati dejstvo, da napake te knjige močno zbledijo pred nekaterimi odlomki, med katerimi se jih nekaj uvršča med najboljše rezultate Kranjčevega pisateljskega dela. Take so uvodne strani, tak je začetek drugega dela, opis Agatinega in Rajevega izleta v gorice, prav posebno pa poglavje o števekovi otroški revoluciji zoper domačo tiranijo in o njegovem begu v svobodo — kakovostni višek romana, epizoda, ki spada med najbolj uspele strani našega povojnega pripovedništva. A ravno spričo te kvalitetne neenakosti, te nehomogenosti spisa pridobiva vprašanje Kranjčeve nezadostne umetniške prizadevnosti tem bolj na svoji upravičenosti.

Ivo Brnčič

Slodnjakov roman »Neiztrohnjeno srce«¹ je iracionalna rešitev vélike uganke Prešernovega duševnega življenja. Priznati moram, da se mučno bere. Če je Prešeren v resnici doživljal, kar nam prikazuje Slodnjak, potem je delo slabo napisano, roman zmes rokokojskega patosa, mistike, naturalizma, simbolizma in vrag vedi še česa. Če pa je sedanji Prešeren, in kar je novega na njem, le Slodnjakova fantazijska tvorba, potem je tako mrcvarenje pesnikove duševne drame nezrela ekshumacija človeka in pesnika. Ta če ne izpusti bralca od začetka do konca iz krempljev. Ambicija je bila velika, sposobnost majhna. Res, škoda, da si slovstveni zgodovinar na tak način kvari ugled. Prvi dvomi nad Slodnjakovo zmožnostjo človeka in njegovo ustvarjanje resnicoljubno in pravilno oceniti, so se mi porodili ob nekaterih njegovih spisih o Prijatelju. Že takrat je bolehal za sumljivim — kako bi ga imenoval — slovenskim banketnim patosom. Sedaj se je pred mistično prikaznijo berača — boga slovenske zemlje — utrujen zgrudil. Samo majhen primer popolne pisateljske nestvarnosti in »literarnega zanesenjaštva«. Slodnjak piše: »Prsteno brezizrazen je postal njegov (Prešernov) obraz, kakor bi ga bil zamenjal z obrazom zapitega gorenjskega kmeta in voznika. Tudi v jedi, pijači, noši in v življenjskem načinu je postal popolen kmet, za katerega so vse te reči zgolj zunanega pomena brez zveze z notranjo življenjsko zavestjo.« Prešeren bi mu milo pripomnil: »Kje, prašate, meglè Ljubljánske vír je...« — Kljub vsemu pa je Prešernovo ime danes tako vabljivo in živo v našem narodu, da noben založnik, ki bi zalagal fantazijske variante o Prešernu, ne bo živel, vmrl brez dnárja. —

Juš Kozak

Odgovor o ocenah in založnikih. Naročnik piše in izraža začudenje, zakaj »Lj. zvon« več ne prinaša ocen o važnih in aktualnih slovenskih knjigah. Domneva, da bo — naj si bodo vzroki kakršni koli — krivda zadela »Lj. zvon« in urednika, ko bodo ljudje čez leta brskali za odmevi sedanjih literarnih pojavov v sodobni kritiki. Naročnik ima deloma prav, deloma ne, potrebuje pa javnega odgovora, da bi se nekatere zadeve pojasnile.

Kakor se je življenje izpremenilo, tako bi se morala izpremeniti tudi kritika oziroma način poročanja o knjigah. Kdor opazuje naše revije, bo priznal, da so se zadnje čase vse trudile, književna poročila prilagoditi sodobnemu sprejemanju in potrebam bralcev. Književna poročila bi morala v postoterjenem tempu sodobnega življenja biti živahna, stvarna, zrasti iz življenja in

¹ Refleksija ob knjigi, ki je nismo prejeli v oceno.